Carpe Librum

Η Ημέρα της Εξόδου

ΧΡΥΣΑ ΜΑΡΔΑΚΗ

Συγγραφέας: Χρύσα Μαρδάκη
e-mail: xrymard@yahoo.gr

Πίνακας εξωφύλλου: Χρύσα Μαρδάκη
Διόρθωση κειμένου: Γιώργος Ιωάννου
Μακέτα εξωφύλλου: Βασίλης Ιωάννου
Σελιδοποίηση: Σταύρος Παυλόπουλος
Επιμέλεια έκδοσης: Πλάτων Μαλλιάγκας

Εκδόσεις Carpe Librum
www.captainbookondemand.gr

E-mail: info@captainbookondemand.gr

ISBN 978-618-5186-32-6

Χρύσα Μαρδάκη

Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ

Αφηγηματικοί Μονόλογοι

Carpe Librum

«Πόσο μακριά να φτάσω το κορμί μου;
Πόσο βαθιά να σκάψω στην ψυχή μου;
Και τι να φυτέψω, που
τροφαντό θ' ανθίσει
και μόνο από τον τόπο μου θα είναι
κι από την οικουμένη όλη;»

Αφιερωμένο στις φίλες και τους φίλους καρδιάς,
που κινητοποίησαν την έμπνευσή μου
και μορφοποίησαν τον λόγο μου

Με ευγνωμοσύνη
Χρύσα Μαρδάκη

Περιεχόμενα

ΡΩΜΑΝΟΣ: Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΕΙΝΑΙ ΑΛΛΟΥ;

Ένας άγουρος κι ένας καλός στρατιώτης
κάστρο γύρευε, χωριό να πά' να μείνει
Βρίσκει ένα δεντρί, του κάμπου κυπαρίσσι
Δέντρο μ', άφσε με στον ίσκιο σου να κάτσω και να κοιμηθώ
...Ένας άγουρος κι ένας καλός στρατιώτης
κάστρο γύ- κάστρο γύρευε, ρωμιοπού- ρωμιοπούλα μου
κάστρο γύρευε, χωριό να πάει να μείνει

(Ακριτικό τραγούδι Θράκης)

Πάλι με προσπέρασες. Πάλι φευγαλέα μια ματιά μού έριξες κι απομακρύνεσαι. Μακραίνεις από το θαμπό τζάμι μου, μακραίνεις στον μακρινό σου χρόνο. Καλά κάνεις. Εγώ μόνο ένας αλλοτινός καιρός είμαι, μια ξέθωρη ζωγραφιά σε ένα παλιομοδίτικο κάδρο. Δεν σε συγκινεί το παράστημά μου κι η στολή μου. Το επίσημο ύφος που έχουμε και οι τρεις συστρατιώτες με την τιμημένη φορεσιά του εύζωνα δεν καταφέρνει να σου μεταδώσει κανένα συναίσθημα απ'

αυτά που τρέχουν ανεξέλεγκτα στο αίμα μας και κατακαίνε το στήθος μας με μια πυρκαγιά αφανέρωτη.

Μα στάσου μια στιγμή και δες τα μάτια μας! Δεν το βλέπεις πως πετούν σπίθες, πετούν λέξεις κοφτερές, σπασμένες ανάσες, κραυγές μιας τελευταίας απέλπιδας προσπάθειας να βγούμε από την αφάνεια και την απουσία, να αναδυθούμε στο παρόν σου, σαν τα νούφαρα μιας μυστικής λίμνης;

Δεν θα έχει τίποτε ρομαντικό ή νοσταλγικό η κουβέντα μας, τίποτε πομπώδες, τίποτε επικριτικό και καυστικό. Όλα για κάποιον λόγο γίνονται κι αν δεν γίνουν, με ένα άλλο σχήμα περιμένουν πιο κάτω να μας αιφνιδιάσουν, να μας τραβήξουν από το χέρι στη σύγχυσή μας, για να μας πάνε αλλού.

Μήπως με ξεχώρισες ανάμεσα στους άλλους; Ο ψηλός με τα γαλανά μάτια είμαι –αν μπορείς να τα διακρίνεις στην ωχρή φωτογραφία– και τα σμιγμένα, από το βάρος των ωρών που ζούσαμε, φρύδια, με το διεισδυτικό στον φακό βλέμμα. Δεν μπορώ να σου περιγράψω τι ήταν αυτό που αναζητούσα σ' εκείνο τον φωτογραφικό φακό τον Ιούλιο του 1917, όταν νεαροί στρατεύσιμοι, με το πρωτόβγαλτο μουστάκι και αντριλίκι μας, στηθήκαμε τσολιάδες καμαρωτοί, να στείλουμε το μπόι μας και τα χαιρετίσματά μας με μια εβδομαδιαία, της μόδας τότε, εικόνα πίσω στο χωριό μας.

Συγχωριανοί και οι τρεις, νεοσύλλεκτοι της Στρατολογικής Περιφέρειας Θεσσαλίας, στο 1/38 Σύνταγμα των ευζώνων, είχαμε μεταφερθεί στο μεγάλο στρατόπεδο Νάρες, έξω

από τη Θεσσαλονίκη, για εκπαίδευση, υπό την επίβλεψη της Γαλλικής Στρατιωτικής Αποστολής.

Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος είχε κιόλας κλεισμένα τρία χρόνια και το σύνταγμά μας, όπως κι άλλα, ιππικού, πυροβολικού και πεζικάριων, πολεμώντας στο πλευρό της Αντάντ, προοριζόταν να κατευθυνθεί, μετά την εκπαίδευσή μας, βόρεια της Φλώρινας για να συνδράμει τη Γαλλική Στρατιά Ανατολής.

Εκείνη τη ζεστή όμως μέρα του Θεριστή, εμείς ετοιμαζόμασταν για την πρώτη μας έξοδο. Ήταν η γιορτή του Αϊ-Παντελεήμονα κι ο παλιός μου συμμαθητής, ο Παντελής, ήθελε να μας κεράσει κρασί για τ' όνομά του. Όλοι βιαζόμασταν να δούμε την πόλη, την αρχόντισσα με τη σειρά τα αρχοντικά στην παραλία, με τα καφέ-σαντάν και τα καφέ-αμάν, που έκαναν τη νύχτα μαγική και τη ζωή ονειρεμένη. Πώς και πώς καρτερούσαμε να περπατήσουμε κάτω από ξύλινα σαχνισιά και δαντελοφορεμένα παραθύρια, να δούμε ρούσες Μακεδονίτισσες και μυγδαλομάτες Εβραιοπούλες. Δεν μας κρατούσε ο τόπος μες στην αχολοή του στρατοπέδου, που κάθε μέρα μάζευε όλο και περισσότερο στρατό, άλογα για το ιππικό και τις μεταφορές, άμαξες και κάρα γεμάτα όπλα και προμήθειες, κανόνια για τις πυροβολαρχίες.

Θα ήταν η πρώτη φορά που θα βλέπαμε από κοντά τη βασίλισσα της Μακεδονίας μας, την ξακουσμένη Θεσσαλονίκη. Τη δεύτερη φορά θα τη βλέπαμε και δεν θα τη γνωρίζαμε. Λίγες μέρες από εκείνη την αλησμόνητη πρώτη μας έξοδο έγινε το μεγάλο κακό. Την παραμονή του Σωτήρος ξέσπασε φωτιά σε σπίτι της Άνω Πόλης, μα πριν καταλάβουν οι

γείτονες τι έγινε, μπουμπούνιξε το πλουσιότερο μέρος της πόλης, ως κάτω στην παραλία. Τρέχανε αλαφιασμένοι οι κάτοικοι να γλιτώσουν, τρέχαμε κι εμείς, Έλληνες, Άγγλοι, Σέρβοι και Γάλλοι στρατιώτες, να γεμίζουμε βαρέλια και υδροφόρες με θαλασσινό νερό, να καθαρίζουμε τους δρόμους από τα μπάζα και τ' αποκαΐδια, για να γλιτώσει ο κοσμάκης. Τι μαγαζιά, τι αρχοντικά, τράπεζες, εκκλησιές, τζαμιά και συναγωγές, όλα στάχτη. Ούτε το δημαρχείο ούτε ο Αϊ-Δημήτρης σώθηκαν στη «μεγάλη πυρκαγιά» – έτσι την έλεγαν αργότερα.

Όταν πέρασα μετά τον πόλεμο για να βρω την αδελφή μου, που έμενε τότε στο Ρετζίκι, μάτωσε η ψυχή μου. Είχαν περάσει μόνο δέκα χρόνια, αλλά εμένα μου φαινόταν πως είχαν περάσει αιώνες ή πως πήγα σ' άλλη πόλη. Παντού μεγάλοι δρόμοι και τεράστιες αλάνες και δίπλα γιαπιά, καλύβες, παράγκες και τσαντίρια γεμάτα πρόσφυγες από τον Πόντο και τη Μικρασία και πυρόπληκτους, πρόσφυγες κι αυτοί, μα στον τόπο τους.

Εκεί μπροστά στον Λευκό Πύργο τότε, στο ίδιο μέρος που το '17 τρία ευζωνάκια καμαρώναμε για τη λεβεντιά μας και ζηλεύαμε τους ντόπιους για την αρχοντιά τους, έκατσα και έκλαψα και για τη χαμένη νιότη και για τη χαμένη πολιτεία. Εγώ θα ξαναγύριζα στο σπίτι μου κι οι Σαλονικιοί θα ξανάχτιζαν την πόλη τους. Μα μήτε εγώ μετά την καταστροφή μήτε η πόλη μετά τη δική της καταστροφή θα γινόμασταν όπως πρώτα. Έπρεπε κι οι δυο, πάνω από τα χαλάσματα και τ' αποκαΐδια, να συνεχίσουμε να ζούμε και να βάλουμε τα δυνατά μας να ζήσουμε καλύτερα από

πριν. Αλλά μεταξύ του *πριν* και του *μετά* ένας μαυρισμένος τοίχος θα ήταν πάντοτε μάρτυρας της τραγωδίας μας.

Όμως ας ξαναγυρίσω σ' εκείνη την αξέχαστη μέρα που, πριν μας δώσουν οι αξιωματικοί μας *άδεια εξόδου*, μας έκαναν τριάδες και μας έβαλαν στην ουρά για *βδομαδαία*. Θυμάμαι λοιπόν πως εμένα μου φαινόταν πως κάτι με τσιγκλούσε μέσα απ' το τζαμάκι της τρίποδης μηχανής. Κοίταζα τον φακό εκείνου του σκυφτού ανθρωπάκου που μπήκε στο στρατόπεδο κι αράδα μάς φωτογράφιζε, κι είχα όλη την ώρα την αίσθηση πως κάποιο προμάντεμα θα έδειχνε εκείνη η φωτογραφία. Πως δεν θα φαίνονταν μόνο πρόσωπα και τσαρούχια και φουστανέλες, μα κάτι προφητικό. Πως διάφανα τ' άσπρα πουκάμισα, αραχνοΰφαντα τα χρυσοκέντητα γιλέκα, θ' άνοιγαν δρόμο στο φως της μηχανής, ν' ανοίξει τις πόρτες της καρδιάς, να διαβάσει όσα το μυαλό δεν ξέρει. Έβλεπα, σαν κοιτούσα κείνο το στρογγυλό κρύσταλλο, μια μυστηριακή πομπή να ξεκινά και να χάνεται σ' έναν άγνωστο ορίζοντα. Πού θα πήγαιναν; Ποιοι θα την αποτελούσαν; Τι έψαχναν και πώς θα καταλάβαιναν ότι το βρήκαν;

Άξαφνα, μια αγωνία μ' άρπαξε στην καρδιά και την τράνταξε. Θα ήμουν κι εγώ ένας ακόλουθος σ' αυτή την αλλόκοτη συνοδεία; Πού μας πήγαινε εκείνη η αστραπή στα έγκατα μιας οθόνης, που σαν ρουφήχτρα έμοιαζε να καταπίνει ό,τι βρισκόταν μπροστά της και να το οδηγεί κάπου αλλού; Μα πού; Πώς; Γιατί;

Σαν από απρόσμενο σπρώξιμο, το ένα πόδι μου τινάχτηκε μπροστά, κάνοντας το πρώτο βήμα. Αυτό ήταν το πρώτο

Η Ημέρα της Εξόδου

«Η ημέρα της εξόδου» αποτελείται από εννέα αφηγηματικούς μονόλογους, με πρωταγωνιστές τέσσερις γυναίκες, τέσσερις άντρες κι ένα λιθάρι. Στην πραγματικότητα είναι οι σκέψεις, οι μνήμες, οι προβληματισμοί, τα συναισθήματα και οι ανησυχίες, οι προσδοκίες και οι αποφάσεις που μπορεί κάποιος να εκμυστηρεύεται ή να μοιράζεται με έναν φίλο ή και με κάποιον άγνωστο ακόμα.

«Πέστε πως δεν σας μίλησα καθόλου. Πέστε πως φανταστήκατε την κουβέντα μας ή πως την ονειρευτήκατε το κλάσμα δευτερολέπτου που κατάκοπη γείρατε για λίγο το κεφάλι στη στάση του λεωφορείου. Όμως γιά ρίξτε μια ακόμη ματιά σ' αυτά τα ερείπια. Ποιοι τα έχτισαν; Ποιοι τα έζησαν; Ποιοι τα έριξαν; Γιατί χτίστηκαν και γιατί γκρεμίστηκαν; Πορεύονται κι αυτά μαζί μας μέσα στον χρόνο, μας συντροφεύουν, μοιράζονται μαζί μας τις μικρές και τις μεγάλες μας στιγμές, ρουφούν αμίλητα στο γήινο κορμί τους το αίμα και το δάκρυ μας, τη μυρωδιά και την ηχώ της φωνής μας, τ' αγγίζουμε και γίνονται δέρμα μας στα δάχτυλά μας! Κι άξαφνα! Ο χρόνος μάς πάει αλλού κι εκείνα μένουν πίσω, με τις δαχτυλιές ακόμα τυπωμένες στον μουχλιασμένο σοβά».

Carpe Librum

